

Niina Malm sd ym.

Toimenpidealoite teollisuuspoliittisen strategian parlamentaarisesta jatkamisesta ja toimien laajentamisesta

Eduskunnalle

Petteri Orpon hallitus päätti jo ohjelmassaan laatia pitkäjänteisen teollisuuspoliittisen strategian. Strategia sisältää vientiteollisuudelle olennaiset politiikkakokonaisuudet, kuten logistiikan. Tavoitteena oli kasvuhakuisten, työllistävien ja vientiin tähtäävien yritysten kasvu sekä työpaikkojen säilyminen Suomessa.

Teollisuuspoliittinen strategia laadittiin työ- ja elinkeinoministeriön johdolla ja luovutettiin joulukuussa 2024. Teollisuuspoliittisen strategian pohjalta valtioneuvosto antoi eduskunnalle selonteon teollisuuspolitiikasta maaliskuussa 2025. Selonteko antaa kokonaiskuvan hallituksen teollisuuspolitiikan painopisteistä ja keinoista sekä tarkastelee Suomen kannalta keskeisimpiä EU:n teollisuuspolitiikan kysymyksiä ja kytkee ne kansalliseen teollisuuspolitiikkaan.

Teollisuuden toimintaympäristössä on moni asia muutoksessa johtuen muun muassa presidentti Trumpin hallinnon toimenpiteistä sekä uuden komission valmistelemista muutoksista EU:n teollisuuspolitiikkaan. Myös kotimaassa teollisuuspolitiikan kysymykset ovat hyvin konkreettisesti politiikan asialistalla, ja ne liittyvät niin hallituksen puoliväliriihen yhteydessä harkittaviin kasvutoimiin kuin jo tehtyjen päätösten toimeenpanoon. Esimerkkeinä mainittakoon hallituksen käynnistämä EU:n väliaikaisen kriisipuitteen mukainen investointitukiohjelma sekä Suomen Teollisuussijoituksen uusi strategia.

Selonteko tuo keskusteluun strategian ohjausryhmän tekemät ehdotukset harkittavista uusista politiikkatoimista. Teollisuuspoliittinen strategia laadittiin yhteistyössä keskeisten sidosryhmien kanssa varmistaen, että kasvun edellytyksiin vaikuttamisen päämääristä on yhteinen näkemys. Strategian ohjausryhmässä oli sekä elinkeinoelämän että työntekijöiden edunvalvontajärjestöjen edustus. Muiden toimijoiden kuulemiseksi strategiahankkeella oli sähköpostilaatikko kommenttien toimittamista varten, ja strategian linjauksista järjestettiin kaksi avointa sidosryhmätilaisuutta, joilla tavoitettiin laaja joukko kiinnostuneita tahoja. Työn edistymisestä raportoitii työllisyyden ja yrittäjyyden ministerityöryhmälle. Selonteon tekstin ollessa jo valmis Risto Murron johtama työryhmä julkaisi Kasvuriihi-hankkeen loppuraportin. Työryhmän ehdotusten suhdetta teollisuuspolitiikan selonteon painotuksiin on syytä analysoida selonteon pohjalta käytävissä keskusteluissa.

Toimenpidealoite TPA 36/2025 vp

Strategian päähuomio on vientiteollisuudessa, kuitenkin huomioiden sen kiinteä kytkeytyminen eri toimialoihin. Strategiassa ei lähtökohtaisesti suljeta pois mitään toimialoja, mutta keskitytään vientiteollisuuden kannalta keskeisiin toimintoihin.

Strategia kuvaa teollisuuspolitiikkaa ja siihen liittyviä julkisen vallan toimenpiteitä kansallisella tasolla. Strategia huomioi Suomen alueelliset vahvuudet ja mahdollisuudet esimerkiksi puhtaan siirtymän ja siihen kytkeytyvien investointien sijoittumisessa. Se tarkastelee alueiden erityispiirteitä ja tarpeita siitä näkökulmasta, miten alueellisesti hajautuneet voimavarat voidaan parhaiten hyödyntää kansallisessa kehittämisessä ja miten teollisuuden kehittymisedellytykset koko maassa tulee huomioida. Strategia tunnistaa Itä- ja Pohjois-Suomen kehittämisohjelmien merkityksen kansalliselle teollisuuspolitiikalle. Strategia myös huomioi alueellisten ja paikallisten toimijoiden keskeisen roolin teollisuuspolitiikan toimeenpanossa. Esimerkiksi TE-palvelujen siirtäminen kaupungeille ja kunnille vuonna 2025 avaa mahdollisuuksia yritysten sijoittumisen kannalta keskeisten toimintojen parempaan yhteensovittamiseen esimerkiksi kaavoituksen ja maankäytön sekä työvoima- ja yrityspalvelujen kesken.

TKI-politiikalla edistetään pitkäjänteisesti uuden tiedon ja osaamisen syntymistä, jonka varaan yritykset pystyvät rakentamaan omia kyvykkyyksiään uusien ratkaisujen kehittämiseksi ja markkinoille viemiseksi. Teollisuuspolitiikan tehtävänä on puolestaan tukea liiketoiminnan kasvua ja kansainvälistymistä erityisesti korkean arvonlisän toiminnoissa sekä edistää yritysten ja toimialojen kilpailukykyä ja uudistumista.

Geopoliittisten jännitteiden kasvun myötä geotaloudellisten riskien vähentäminen on tuonut valtioiden väliseen tukikilpailuun uuden perusteen markkinapuutteiden paikkaamisen rinnalle. Uusia, politiikkatoimien kannalta tärkeimpiä aloja ovat sellaiset, joilla markkinapuutteet ja geopoliittikka yhdistyvät. Esimerkkinä on siirtyminen uusiutuviin energialähteisiin, minkä myötä teknologista siirtymää on syytä tukea samalla, kun vähennetään energiariippuvuutta EU:n ja Suomen muiden liittolaisten ulkopuolisista maista.

Geopoliittisen tilanteen ja jatkuvien kansainvälisten talousheilahtelujen luoman epävarmuuden vuoksi on erityisen tärkeää jatkaa laajaa parlamentaarista työtä teollisuuspolitiikan strategian toteuttamiseksi. Esitämme, että teollisuuspoliittista strategiaa täydennetään fossiilittoman jouston työryhmän loppuraportista ilmenevien arvioiden mukaisesti siten, että teollisuuden kriisi- ja säävarman sähkön saanti varmistetaan hallitusohjelman mukaisesti riittävän suurella markkinanlaajuisella kapasiteettimekanismilla.

Puolustusteollisuus ja kansainvälisen viennin lisääminen vaatisivat nykyisissä olosuhteissa vahvistamista. On tärkeää oman puolustuskykymme kannalta, että suomalaiset yritykset saavat mahdollisimman suuren osan Euroopan jälleenvarustautumiseen liittyvistä tilauksista ja voivat laajentaa toimintaansa myös Itä-Aasian ja Latinalaisen Amerikan markkinoille. Esitämme, että puolustusmateriaalin vientiponnisteluiden ja tuotantokapasiteetin kasvattamisen tukeminen rahoituksella ja luvituksen priorisoinnilla lisätään täydennyksenä teollisuuspoliittiseen strategiaan.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

Toimenpidealoite TPA 36/2025 vp

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin teollisuuspoliittisen strategiatyön jatkamiseksi parlamentaarisesti sekä asettaa tavoitteeksi laajentaa strategiaa varmistaen erityisesti teollisuuden kriisi- ja säävarman sähkön saannin. Myös puolustusteollisuuden vahvistamisen ja kansainvälisen viennin lisäämisen olisi tarpeen sisältyä vahvemmin strategiaan.

Helsingissä 8.5.2025

Niina Malm sd
Juha Viitala sd
Timo Suhonen sd
Lauri Lyly sd
Aki Lindén sd
Johanna Ojala-Niemelä sd
Eemeli Peltonen sd
Joona Räsänen sd
Tuula Väättäinen sd
Saku Nikkanen sd
Pia Viitanen sd
Riitta Mäkinen sd
Ville Merinen sd
Anna-Kristiina Mikkonen sd
Kim Berg sd
Johannes Koskinen sd
Miapetra Kumpula-Natri sd
Timo Harakka sd
Seppo Eskelinen sd
Pia Hiltunen sd
Lotta Hamari sd
Suna Kymäläinen sd
Piritta Rantanen sd